

Lokikirjojen käyttö arviointimenetelmänä

Kaisu Rättyä
Itä-Suomen yliopisto

Tero Juuti
Tampereen teknillinen yliopisto

Teoreettinen viitekehys

- kognitiiviskonstruktivistinen oppimiskäsitys
- opettajan tiedon alat, oppilaan tiedon alat (Grossman 1990)
- oppilaan oppimisprosessi ja reflektio
- mielekäs oppiminen (Novak 2010)
- arvionti linjakkaan opetuksen kehyksessä (Biggs & Tang 2011) ja kestävän arvioinnin kehyksessä (Boud & Soler 2015)

Tutkimuskysymys:

Miten lokikirjat toimivat

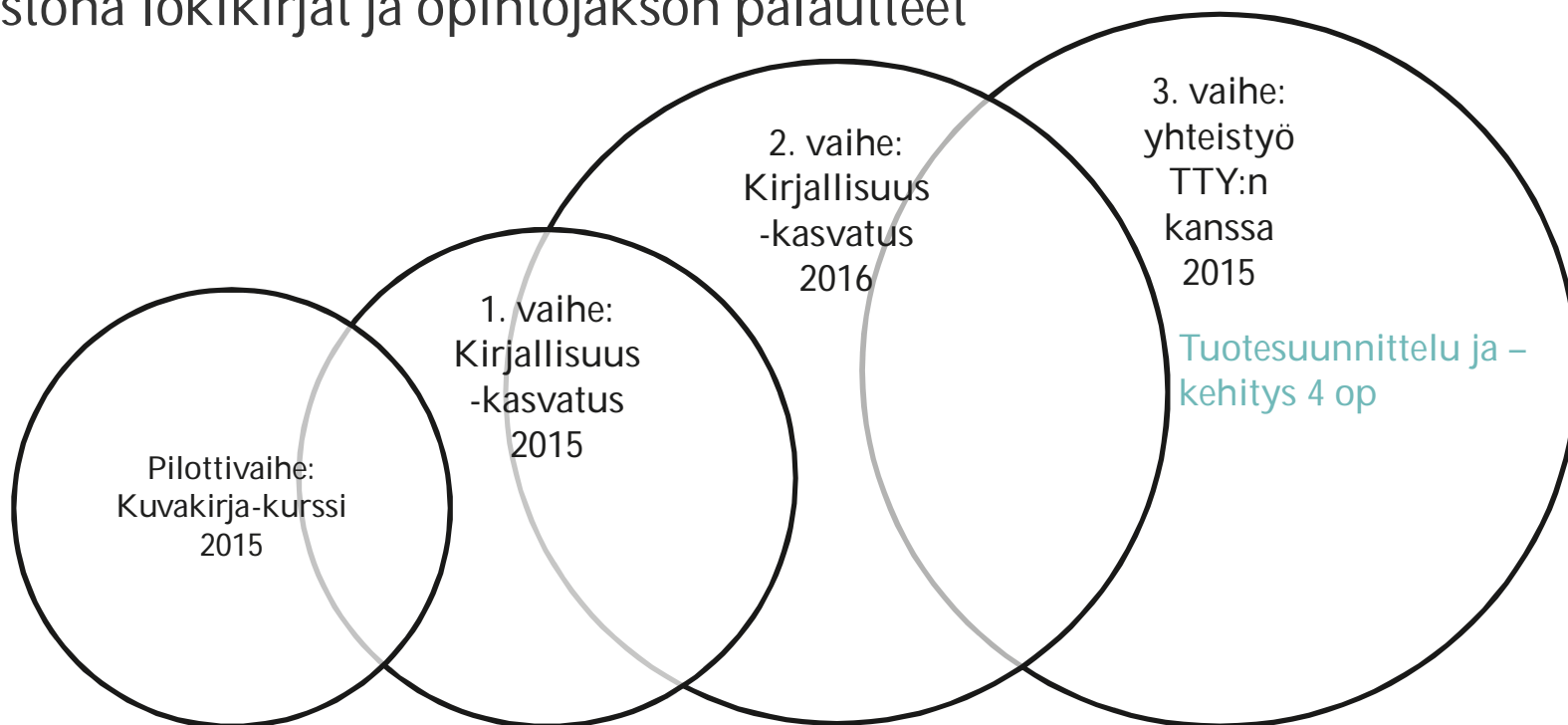
a) opiskelijan tiedon muutoksen arviointityökaluna

ja

b) opettajan opetuksen kehityksen työkaluna?

Tutkimusstrategia ja -menetelmät

- opetuksenkehittämistutkimus (McKenney & Reeves 2012)
- aineistolähtöinen sisällönanalyysi
- aineistona lokikirjat ja opintojakson palautteet

Lokikirjaesimerkki 1 pilottivaiheesta

4.5.	Lukupiiri 14-17	Teimme yhteenvedon kaikista valituista teoksista ja lukupiirimateriaaleista. Lisäksi kävimme yhdessä toistemme kuvakirjoja läpi ja yritimme löytää yhteisiä näkemyksiä.	Opin, että eri lukijat voivat tehdä kuvakirjoista hyvinkin monenlaisia tulkintoja.
5.5.	Harjoitus 8-10 Kuvakirjan teko 17-20	Tarkastelimme erilaisia työtapoja, joista valitsimme itsellemme mieleiset ja käytimme niitä oman kuvakirjan analysointiin. Näitä tapoja oli mm. <u>Vennin</u> diagrammi, aikajana, episodijuna, <u>mandala</u> , draama, sukupuu ja suhdeverkko. Runojen kirjoittaminen, valokuvien suunnittelu, lavastus ja ottaminen, tarinan rungon suunnittelu ja muokkaaminen	Oivalsin uusia näkökulmia, joista kuvakirjoja voi lähteä tarkastelemaan. Itse käytin valitsemani kuvakirjan tarkasteluun <u>Vennin</u> diagrammin, jonka avulla tarkastelin kuvan ja tekstin suhdetta. Huomasin, kuinka kuvien värisävyillä saa luotua toivotun kaltaista tunnelmaa. Tekstin osalta havaitsin, että alkuun pääseminen voi tuntua vaikealta, mutta vauhtiin päästessä homma eteni nopeasti. Kuvia ottaessa huomasimme, kuinka tärkeää on valita oikea ajankohdat, kuvauspaikat ja kuvakulmat.

Lokikirjan esimerkkimalli 2016

Lokikirjassa voi käyttää seuraavaa vaaka-arkille sijoitettua taulukkomallia:

Aika	Työskentely ja sisältö	Työtavat ja harjoitusmuodot	Oivallukset, opit, teoreettinen pohdinta, sovellusideat opituista sisällöistä ja luetuista kirjoista ja artikkeleista
14.4.2015 klo 16-18	Harjoitus (pari- ja pienryhmä-työskentely)	Kirjastosuunnistus ja kirjasto-työt, kirjavirustukset	Kirjastosuunnistuksen yhteydessä ymmärsin ...
20.4.2015 klo 10-12	Itsenäinen työskentely (sukupuolen esittäminen kirjoissa)	Artikkelin luku: "Gender matters"; miellekartta sisällöistä.	Artikkelin kirjoittajan näkökulma ...
21.4.2015 klo 10-12	Luento postmodernien kuvakirjojen tematiikasta	Luento, porinaryhmät ja paritehtävä	Tarkastelimme luennolla...
3.5.2015 klo 10-11	Lokikirjan viimeistely ja pohdinta sekä ehdotus arvosanasta		

Arviointiperusteet ja arvosanakriteerit

Arviointiin vaikuttavat seuraavat seikat:

- miten lokikirja noudattaa tehtävänantoja,
- miten se tuo esiin kirjoittajien itsenäisen ajattelun ja näkemyksen asiasta,
- miten se yhdistää teoreettista tietoa ja aineistoa käytäntöön,
- miten omaa oppimisprosessia reflektoidaan

Lokikirjaesimerkki 2 pilottivaiheesta

8.5.2015 klo. 9-10	Suuryhmä opetusta	E-kuvakirjojen tarkastelua, palaute	<p>-Opin kurssilla todella paljon uusia asioita kuvakirjoista, sillä ennakkotietoni oli lähes olematonta. Kuvakirjoja voi tutkia monista eri näkökulmista, kuten henkilöiden, värimaailman ajan sekä teeman kautta. Erilaisia työskentelymuotoja on myös olemassa todella paljon, erimerkiksi lukupäiväkirja, portfolio ja lukupiirit.</p> <p>-Työskentelin aktiivisesti niin itsenäisesti kuin lukupiirissäkin. Mielestäni tämän lokikirjan tekeminen oli myös todella mukavaa, ja ajatuksia nousi paljon pinnalle kurssin edetessä. On mukava huomata oma kehitys.</p> <p>-Sain paljon hyviä ideoita omaa opetustani ajatellen. Kirjastosuunnistus ja pienten tutkimusten tekeminen ryhmissä olivat esimerkiksi oikein innostavia tapoja tutustua kuvakirjoihin!</p> <p>- Arvosanaehdotus: 4</p>
-----------------------	----------------------	--	--

Lokikirjaesimerkki 3 syksyiltä 2015

24.11.2015 klo 16-18	Luento 5	Tematiikka (ksenosofia)	Tematiikan käsittely oli aivan uutta minulle. Kirjat muutenkin ovat hieman tuntematon käsite itselleni, joten teemojen kenttien miettiminen laittoi aivoni koetukselle. Uusien käsitteiden kuten ksenosofia myötä olin tematiikasta hieman pihalla. Luento sai minut miettimään tematiikan mysteerejä ja sitä kuinka pystyn tulevilla harjoituksilla ymmärtämään uuden tiedon.
26.11.2015 klo 10-12	Harjoitus 6	Laputusharjoitukset ja tekstimuunnelma teemasta	Kahden haastavamman luennon jälkeen oli vuorossa niihin liittyvä harjoitus. Olin ajatuksissani miettinyt tematiikan tarjoamiani mahdollisuuksia ennen harjoitusta ja toivoinkin saavani niille vahvistuksia harjoituksen aikana. Tekemämme harjoitteet olivat mielestäni tematiikan näkökulmasta loistavia. Lukemani nuortenromaani sai paljon erilaisia näkökulmia työskentelyn pohjalta. Myös pienryhmissä jaoimme toisille opiskelijoille ajatuksia tehtävistä ja noin pienen keskustelun myötä opiskelijat olivat löytäneet loistavia näkökulmia eri teoksista. ---

Opiskelija 50_2015b

Yliopisto-opinnoissa on mielestäni tullut tähän asti jonkin verran sellaisia opittavia asioita vastaan, joista joutuu ihan pohtimaan, mihin tätä tietoa tarvitsen. Sen sijaan tämän kurssin oppimistehtävät ja sisällöt tuntuivat johdonmukaisilta ja on tietenkin motivoivaa ymmärtää opiskellessa, että "tämä on oikeasti tärkeää". (Opiskelija 65_2015)

Tämä kurssi antoi minulle erittäin paljon. Kun mietin kaikkia tähän mennessä olleita kursseja, niin olen oppinut tällä kurssilla opettajuudesta enemmän kuin muilla kursseilla. Kurssi oli erittäin monipuolinen, ja mielestäni erilaisten monipuoliset työtavat tekivät siitä kiinnostavan. (Opiskelija 72_2015)

Opiskelijoiden palautekommentit lokikirjan käytöstä opintosuorituksena

- koettiin mielekkääksi, koska
 - tukee oppimista
 - omat pohdinnat käytössä myöhemmin
 - jäsentää omaa ajattelua ja opittuja asioita
 - antaa tilaa omalle tulkinnalle, oivalluksille ja reflektoinnille
 - työmäärä jakautuu koko kurssin ajalle
 - oman oppimisen huomaa konkreettisesti
- osa koki portfolion työläänä
- osa toivoi selkeämpiä ohjeita tai mallia

Tulokset

a) Lokikirjat arviointimenetelmänä opiskelijan näkökulmasta

- tekstilajina lokikirja poikkeaa oppimispäiväkirjasta ja portfolioista kevyempänä ja tasaisesti täydentyvänä
- lokikirjan palstamuoto ohjaa opiskelijoita refleктоimaan oppimistilanteita ja oivalluksia
- oppimisen mielekkyys
- opintojakson hyödyntäminen tulevaisuudessa konkretisoituu teksteissä
- numeraalinen itsearviointi ohjaa perustelemaan oppimisprosessia ja arvioimaan sitä annetuilla kriteereillä

b) Lokikirjat opettajan näkökulmasta

- opettaja saa tietoa oppilaille merkityksellistä oppimiskokemuksista
- luentojen, harjoitusten ja tehtävien toimivuus paljastuu
- opetusmateriaalien toimivuus ja merkitys selviävät
- ohjeistuksen puutteellisuudet konkretisoituvat
- konkretisoi, miten joku harjoitus on toimiva toisille opiskelijoille, toisille ei lainkaan

Lähteitä

- Biggs, J. & Tang, C. 2011. *Teaching for quality learning at university*. 4th edition. Maidenhead: The Society for Research into Higher Education & Open University Press.
- Boud, D. & Soler, R. 2015. Sustainable assessment revisited. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 41(3), 400-413.
- Grossman, P. 1990. *The making of a teacher. Teacher knowledge and teacher education*. New York: Teachers College Press.
- Novak, J. D. 2010. *Learning, creating, and using knowledge: concept maps as facilitative tools in schools and corporations*. 2nd edition. New York: Routledge.

Tutkimuksen osallistujat ja aineistot

Pilottitutkimus 2015

- 17 opiskelijaa
- 17 lokikirjaa
(4-palstaisia, 7-15 merkintää oppimistilanteista)
- 17 palautelomaketta

Kirjallisuuskasvatus-opintojakso 2015

- 146 opiskelijaa, 119 palautelomaketta
- 73 lokikirjaa tutkimuskäyttöön

Kirjallisuuskasvatus-opintojakso 2016

- 13 lokikirjaa tutkimuskäyttöön

Product design and development

- 13 ryhmälokikirjaa

Integrated product and production development

- 4 ryhmälokikirjaa